

## The Relationship Between Financial Anxiety and Future Anxiety Among Earthquake-Affected University Students

### Depremzede Üniversite Öğrencilerinde Maddi Kaygı ile Gelecek Kaygısı Arasındaki İlişki

Abdulkadir SONAKALAN <sup>(1), (\*)</sup>, Tarkan GÜLMEZ <sup>(2)</sup>

#### ABSTRACT

The aim of this study is to examine the levels of financial anxiety and future anxiety among university students affected by the Kahramanmaraş earthquakes of February 6, 2023. The research was conducted with 373 students enrolled at Munzur University, coming from 11 different provinces affected by the disaster. Data were collected using a sociodemographic information form, the Financial Anxiety Scale (FAS), and the Future Anxiety Scale for University Students (FAS-US). Independent samples t-test, ANOVA, and Pearson correlation analyses were applied. The findings revealed that students who considered migration had significantly higher financial anxiety levels ( $\bar{X}=4.58$ ) compared to those who did not ( $\bar{X}=3.55$ ) ( $p=,001$ ), and students who migrated after the earthquake also reported higher financial anxiety ( $p=,043$ ). Students whose income decreased had the highest financial anxiety levels ( $\bar{X}=4.45$ ). Regarding future anxiety, female students ( $\bar{X}=2.99$ ) scored significantly higher than male students ( $\bar{X}=2.76$ ) ( $p=,009$ ). In addition, students who experienced material loss reported higher future anxiety ( $\bar{X}=3.05$ ;  $\bar{X}=2.83$ ) ( $p=,016$ ), and the number of siblings was found to be a significant factor. Students with three to four siblings showed higher levels of future anxiety. A positive and low-level significant correlation was found between financial and future anxiety ( $r=0.344$ ,  $p<0.01$ ). In conclusion, post-earthquake economic difficulties, migration experiences, and sociodemographic factors increase both financial and future anxiety among students. These findings indicate that post-disaster support programs should not be limited to financial aid but should also include psychosocial support and mechanisms that ensure the continuity of education.

**Keywords:** Earthquake, Financial Anxiety, Future Anxiety, University Students

#### ÖZET

Bu çalışmanın amacı, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinin ardından depremzede üniversite öğrencilerinin maddi kaygı ve gelecek kaygısı düzeylerini incelemektir. Araştırma, Munzur Üniversitesi'nde kayıtlı, depremden etkilenen 11 farklı ilden gelen 373 öğrenci ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak sosyodemografik bilgi formu, Maddi Kaygı Ölçeği (MKÖ) ve Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği (GKÖ) kullanılmış; analizlerde bağımsız örneklem t-testi, ANOVA ve Pearson korelasyonu uygulanmıştır. Bulgular, göç etmeyi düşünen öğrencilerin maddi kaygı düzeylerinin ( $\bar{X}=4,58$ ) göç etmeyenlerden ( $\bar{X}=3,55$ ) anlamlı biçimde yüksek olduğunu ( $p=,001$ ), ayrıca deprem sonrası göç edenlerin de daha yüksek maddi kaygıya sahip olduğunu ( $p=,043$ ) göstermiştir. Gelir düzeyi azalan öğrencilerin maddi kaygı düzeyleri en yüksek bulunmuştur ( $\bar{X}=4,45$ ). Gelecek kaygısı açısından, kadın öğrencilerin ( $\bar{X}=2,99$ ) erkek öğrencilerden ( $\bar{X}=2,76$ ) daha yüksek düzeyde kaygıya sahip olduğu ( $p=,009$ ), ayrıca maddi kayıp yaşayanların gelecek kaygısının daha yüksek olduğu ( $\bar{X}=3,05$ ;  $\bar{X}=2,83$ ) ( $p=,016$ ) ve kardeş sayısının anlamlı bir etken olduğu saptanmıştır. Özellikle 3-4 kardeşe sahip öğrencilerin gelecek kaygısı düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Maddi kaygı ve gelecek kaygısı arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r=0,344$ ,  $p<0,01$ ). Sonuç olarak, deprem sonrası ekonomik zorluklar, göç deneyimleri ve sosyodemografik faktörler öğrencilerin hem maddi hem de gelecek kaygılarını artırmaktadır. Bu bulgular, afet sonrası destek programlarının yalnızca ekonomik yardımla sınırlı kalmaması, psikososyal destek ve eğitim sürekliliğini koruyucu mekanizmaları da içermesi gerektiğini göstermektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Deprem, Maddi Kaygı, Gelecek Kaygısı, Üniversite Öğrencileri

\* Responsible Author/Sorumlu yazar

<sup>1</sup> Doktora Öğrencisi., Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Hizmet, 177203@ogrenci.yalova.edu.tr  
0000-0002-7362-0302

<sup>2</sup> Öğr. Gör., Munzur Üniversitesi, Tunceli MYO, tarkangulmez@munzur.edu.tr  
0000-0002-8567-1457

#### Article History/Makale Tarihi:

Received/Teslim :24.08.2025  
Accepted/Kabul :06.11.2025  
Published/Yayımlama :30.11.2025

#### Cited/Atıf:

Sonakalan, A. ve Gülmez, T. (2025). Depremzede üniversite öğrencilerinde maddi kaygı ile gelecek kaygısı arasındaki ilişki, *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 67-79.

#### Copyright/Telif Hakkı

Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) 'nın hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makaledir.

## GİRİŞ

Doğal afetler; bireylerin ve toplumların fiziksel, psikolojik, ekonomik ve sosyal yapılarını birçok açıdan derinlemesine etkileyen ve uzun yıllar sürebilecek travmalara yol açabilen olaylardır. Özellikle deprem gibi afetler sonrasında meydana gelen yıkımlar, bu duruma maruz kalan bireylerde ciddi psikososyal sorunlara neden olabilmektedir. Türkiye, bulunduğu coğrafi konum itibarıyla topraklarının büyük bir kısmı deprem riski altında olan bir ülkedir (AFAD, 2018; Bikçe, 2017; Çamaş ve Turan, 2023; SBB, 2023). Bu durum, ülke nüfusunun sık sık depremlerden etkilenmesine ve toplumun geniş kesimlerinde travmaların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler, bunun en acı örneklerinden biridir. Bu depremler sonucunda on binlerce insan hayatını kaybetmiş, yüzbinlerce insan yaralanmış ve milyonlarca kişi de bu afetlerden dolayı olarak etkilenmiştir (İç İşleri Bakanlığı, 2023). Söz konusu depremler yalnızca fiziksel yıkımlara neden olmamış, aynı zamanda büyük ölçekte ekonomik, psikolojik ve sosyal tahribata da yol açmıştır. Bu tür afetler toplumun genelini etkilemekle birlikte toplumun bazı gruplarını daha kırılgan hale getirebilmektedir. Bu kırılgan gruplardan biri de üniversite öğrencileridir. Gençlik döneminin gelişimsel özellikleri ve üniversite eğitim yapısının doğası gereği, bu bireylerin afet sonrası yaşadıkları zorluklar çok boyutlu olabilmektedir. Bu dönem insanların kimlik oluşumlarını tamamlayıp, bağımsız bir şekilde gelecek ile ilgili planlarını şekillendirmeye çalıştığı önemli bir yaşam dönemidir (Arnett, 2000). Gençlerin bu dönemlerinin deprem gibi beklenmedik, yıkıcı bir olay ile kesişmesi, kimlik inşası, gelecek planlaması ve bağımsızlaşma süreçlerinde ciddi kesintilere yol açabilmektedir.

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, deprem sonrası yaşanan maddi sıkıntılar, bireylerin temel düzeydeki fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamasını zorlaştırmakta; bu durum, saygı, başarı ve kendini gerçekleştirme gibi üst düzey ihtiyaçların geri planda kalmasına neden olmaktadır (Maslow, 1943). Temel ihtiyaçlar karşılanmadığında birey, zihinsel ve davranışsal olarak bu ihtiyaçlara odaklanarak daha yüksek hedeflere yönelimi geçici olarak durdurabilmektedir. Bu bağlamda, özellikle eğitim ve kariyer gibi kendini gerçekleştirme süreçlerinin merkezinde yer alan üniversite öğrencileri için bu tür krizler, uzun vadeli motivasyon kaybı ve gelecek planlarının ertelenmesi gibi olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir.

Bu çerçevede, maddi kaygı ve gelecek kaygısı arasındaki ilişki Maslow'un kuramı açısından birbirini tamamlayan iki düzeyde düşünülebilir. Maddi kaygı, bireyin temel güvenlik algısını tehdit ederek uzun vadeli hedeflere yönelik motivasyonu ve planlama kapasitesini zayıflatır. Temel gereksinimlerin karşılanamaması, bireyin dikkatini geleceğe dair planlardan çok mevcut eksikliklerine yöneltmesine yol açmakta, bu da gelecek kaygısının artmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla deprem sonrası yaşanan ekonomik belirsizlik ve kaynak yetersizliği, yalnızca kısa vadeli maddi sıkıntılara değil, aynı zamanda öğrencilerin eğitim, kariyer ve kimlik inşası süreçlerinde süregelen bir belirsizlik hissine yol açabilmektedir. Bu bağlamda, maddi kaygı öğrencinin bugününü tehdit ederken, gelecek kaygısı onun yarınını belirsiz kılabilir.

Maslow'un kuramı ihtiyaçları hiyerarşik biçimde açıklarken, güncel yaklaşımlar bu ihtiyaçların aynı anda var olabileceğini ve birbirini karşılıklı etkilediğini vurgulamaktadır. Öz-Belirleme Kuramı'na (Cihangir Çankaya, 2009; Ryan ve Deci, 2000) göre, bireyin özerklik, yeterlik ve aidiyet ihtiyaçlarının karşılanmaması içsel motivasyonu ve yaşam üzerindeki kontrol duygusunu zayıflatır. Deprem gibi yıkıcı olaylar bu üç temel ihtiyacı aynı anda tehdit eder. Maddi yetersizlikler bireyin özerkliğini sınırlandırarak yeterlik hissini zedeler ve aidiyet duygusunu zayıflatır. Bu durum, öğrencilerin hem mevcut maddi kaygılarını hem de geleceğe dair belirsizliklerini artırmaktadır. Ayrıca Tay ve Diener'in (2011) güncel ihtiyaç modelinde de güvenlik, ilişki ve özsaygı ihtiyaçlarının aynı anda tehdit altında kalmasının çok boyutlu stres ve kaygıyı tetiklediği belirtilmektedir.

Hoeppe (2016) tarafından yapılan araştırma, depremler dahil doğal afetlerden kaynaklanan maddi kayıpların 1980'lerden bu yana üç kat arttığını göstermektedir. Bu durum, afetlerin ekonomik etkilerinin zamanla derinleştiğini ve bireyler üzerindeki maddi baskının özellikle afet sonrası dönemlerde daha görünür hâle geldiğini göstermektedir. Deprem dönemi ve sonrasında üniversite öğrencilerinin karşılaştıkları temel sorunlardan birisi de maddi zorluklardır. Maddiyat ile karşılanan temel ihtiyaçların karşılanmasında yaşanan aksaklıkların öğrencilerin eğitim hayatlarına doğrudan ve dolaylı olarak yansımaları olmakta ve kimi zaman eğitim hayatını kesintiye uğratabilmektedir (Puerto vd., 2021; Wang, 2024). Temel ihtiyaçlarının karşılanmasında yaşadıkları zorluklar,

öğrencilerin hem akademik performansını hem de genel yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Deprem deneyimi, öğrencileri maddi açıdan kaygılandığı gibi gelecekle ilgili derin endişeler duymalarına da neden olmaktadır. Afetler, öğrencilerin eğitim motivasyonunu düşürmekte ve akademik planlarını sekteye uğratmaktadır. Geleceğe dair belirsizlik, özellikle kimlik gelişiminin sürdüğü bu dönemde, öğrencilerde ciddi kaygılara yol açabilmektedir. Aileye destek sorumluluğu da bu kaygıyı artırmakta, kariyer hedeflerinin ertelenmesine neden olmaktadır (Breen vd., 2023). Bu kaygılar, öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerini ve genel yaşam kalitelerini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Davis vd., 2010). Ertaş ve Atalay'ın (2023) çalışmasında, deprem sonrası uluslararası üniversite öğrencilerinin yaşadığı duygusal zorluklar ve eğitimdeki kesintilerin, gelecek kaygısını tetikleyebileceği anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, Akipek'in (2023) depremzede lise öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada da öğrencilerin büyük çoğunluğunun gelecekte ümitli olmadıkları, hayata karamsar baktıkları ve ileriye dönük hayal kurmakta zorlandıkları belirtilmiştir. Bu durum öğrencilerin afet sonrasında çeşitli kaygılarla baş başa kalıp mücadele etmek zorunda kaldıklarını göstermektedir.

Bir ülkenin gençleri ve üniversite öğrencileri o ülkenin ve toplumun geleceği açısından önemli bir grubu temsil etmektedir. Deprem gibi etkisi uzun yıllara dayanan afetler, bu grubun hayatında ve gelecek planlamalarında ciddi sorun ve aksaklıklara neden olabilmektedir. Özellikle maddi kaygılar ve gelecekle ilgili endişeler öğrencilerin hem akademik hayatlarını hem de hayatlar doyumlarını tehdit ederek olumsuz etkileyebilmektedir. Afetlerin tüm bu etkilerine rağmen, 6 Şubat depremleri gibi büyük ölçekli afetin üniversite öğrencilerinin maddi ve psikolojik dünyasında ortaya çıkardığı çok boyutlu etkiler henüz yeterince araştırılmamış; özellikle deprem riski altındaki ülkelerde bu gruba yönelik literatür sınırlı kalmıştır. Literatürde tespit edilen bu boşluğun belirli yönlerden giderilmesine katkı sağlamak amacıyla bu çalışma planlanmıştır. Bu çalışma, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinin ardından üniversite öğrencileri arasında ortaya çıkan maddi kaygı ve gelecek kaygısı düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Depremi üzerinden iki yıl geçmiş olsa da literatür incelendiği zaman afetlerin etkilerinin uzun süre devam edebileceğini göstermektedir (Bonanno vd., 2010; Norris vd., 2002). Bu nedenle, araştırmanın zaman aralığı, bireylerin uzun dönemli psikolojik ve ekonomik uyum süreçlerini anlamak açısından önemlidir. Ayrıca çalışma, afet sonrası iyileştirme süreçlerinde üniversite öğrencilerine yönelik destek modellerinin geliştirilmesine katkı sunabilecek veriler sağlamayı hedeflemektedir.

### Araştırma Soruları ve Hipotezler

- Deprem, öğrencilerin maddi kaygı düzeyini etkilemekte midir?
- Deprem, öğrencilerin gelecek kaygısını artırmakta mıdır?
- Cinsiyet, sınıf ve gelir durumu gibi değişkenler kaygı düzeylerini etkiliyor mu?
- H1: Depremzede üniversite öğrencilerinin maddi kaygı düzeyleri ile gelecek kaygısı düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.
- H2: Öğrencilerin maddi ve gelecek kaygısı düzeyleri, cinsiyet, sınıf ve gelir durumu gibi sosyodemografik değişkenler açısından anlamlı biçimde farklılık göstermektedir.

## 1.GEREÇ VE YÖNTEMLER

### 1.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımına dayalı ilişkisel tarama (korelasyonel) modelinde yürütülmüştür. Model, depremzede üniversite öğrencilerinin maddi kaygı ve gelecek kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Bu yönüyle araştırma, betimsel nitelikte olup değişkenler arası ilişkilerin yönünü ve düzeyini ortaya koymayı hedeflemektedir.

### 1.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın hedef evrenini, Munzur Üniversitesi'nde kayıtlı yaklaşık 9.428 (Munzur Üniversitesi, 2025) ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrenciden, 2023 Kahramanmaraş depremlerinden etkilenen 11 farklı ilden (Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elâzığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye, Şanlıurfa) gelen ve hâlâ üniversitede aktif olarak eğitime devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Ancak, bu 11 ilden gelen öğrencilerden aktif olarak eğitime devam eden toplam sayısına ilişkin güncel ve net kayıt verisine ulaşılamadığından, örneklem seçiminde veri toplama

süresince kampüste aktif olarak eğitim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler dikkate alınmıştır. 15.05.2025 – 15.06.2025 tarihleri arasında 385 kişiden toplanan verilerden, eksik yanıtlar ve çeşitli nedenlerle elenenler çıkarıldıktan sonra, toplam 373 veri çalışmaya dahil edilmiştir.

Bu durum, evrenden otomatikman belirli bir daralmaya yol açmıştır; çünkü depremde etkilenen öğrencilerin bir kısmı eğitimine ara vermiş veya kayıtlı olsa da aktif olarak kampüste bulunmamaktadır. Bu nedenle örneklem büyüklüğü hesaplamalarında, tüm kayıtlı öğrenci sayısı ( $N \approx 9.428$ ) evren olarak alınmış ve böylece örneklem gereksinimi dikkatli bir şekilde belirlenmiştir. Ancak erişilebilir evrenin, kayıtlı toplam öğrenci sayısından daha küçük olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Güç analizi, evren büyüklüğü ( $N \approx 9.428$ ) dikkate alınarak SPSS 27.0 programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Analizde %95 güven düzeyi ( $\alpha = 0.05$ ) ve  $\pm 5\%$  hata payı esas alınmıştır. Buna göre gerekli minimum örneklem büyüklüğü yaklaşık 370 kişi olarak hesaplanmıştır. Araştırmada elde edilen 373 geçerli veri, bu değer üzerinde ve bu durum çalışmanın istatistiksel gücünün ( $1-\beta > 0.95$ ) yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, saha araştırmalarında kabul edilen güç düzeyinin sağlandığını ve bulguların güvenilirliğini desteklemektedir (Akbulut, 2021; Pınar Kahraman Kılbaş ve Cevahir, 2023).

### 1.3. Veri Toplama Araçları

Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan sosyodemografik değişkenleri içeren anket formu ile Maddi Kaygı Ölçeği ve Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği olmak üzere toplam üç bölüm ve 42 sorudan oluşan bir form aracılığıyla toplanmıştır. Sosyodemografik form ile katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, akademik performans, deprem bölgesinde ikamet durumu, deprem sonrası göç, gelir ve barınma koşulları, maddi ve manevi kayıplar, psikolojik destek, maddi yardım kullanımı, çalışma durumu ve göç etme niyetine ilişkin veriler toplanmıştır.

Maddi Kaygı Ölçeği (MKÖ), bireylerin maddi kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla Archuleta ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilen, tek boyutlu Likert tipi ölçek olup (1 = hiçbir zaman, 7 = her zaman) yedi maddeden oluşmakta ve ters madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan puanlar ortalama puan olarak değerlendirilmekte ve yüksek ortalamalar, bireylerin daha yüksek maddi kaygı deneyimlediğini göstermektedir. Türkçeye uyarlaması Ayvaz ve Şahin (2024) tarafından yapılmış ölçeğin tamamı için Cronbach's  $\alpha=0.953$  olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç MKÖ ölçeğinin özellikle ekonomik zorlukların bireylerde ortaya çıkardığı psikolojik ve sosyal etkilerin değerlendirilmesinde kullanılan geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Üniversite Öğrencilerinde Gelecek Kaygısı Ölçeği (GKÖ), gelecek kaygısını ölçmek amacıyla literatür taraması sonucu oluşturulan madde havuzundan geliştirilmiş, 19 maddeden ve iki faktörden oluşan, beşli Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin birinci faktörü "Gelecek Korkusu", ikinci faktörü ise 2, 4, 6, 8, 10 ve 12. maddelerden oluşan "Gelecekte Umutsuzluk" alt boyutudur. Ölçekte aynı zamanda 2, 4, 6, 8, 10 ve 12. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten elde edilen puanlar ortalama puan üzerinden değerlendirilmektedir; alınabilecek puan aralığı 1-5'tir. Puan arttıkça öğrencilerin gelecek kaygısı artmakta, azaldıkça azalmaktadır. Tüm ölçek için Cronbach's  $\alpha=0.90$ , alt faktörler için sırasıyla  $\alpha=0.923$  ve  $\alpha=0.763$  bulunmuştur. GKÖ, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısını güvenilir ve geçerli biçimde değerlendirmek için geliştirilmiş bilimsel bir ölçme aracıdır (Geylani & Yıldız, 2022). GKÖ, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısını güvenilir ve geçerli biçimde değerlendirmek için geliştirilmiş bilimsel bir araçtır.

### 1.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri, 15 Mayıs–15 Haziran 2025 tarihleri arasında, Munzur Üniversitesi kampüsünde ve ilgili fakülte binalarında yüz yüze anket yöntemi ile toplanmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı ve gönüllülük esasları hakkında bilgi verilmiş, bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Anketler, araştırmacılar tarafından bizzat uygulanmış ve depremde etkilenen 11 farklı ilden gelen öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Tüm süreç Munzur Üniversitesi Etik Kurulu onayı doğrultusunda, gizlilik ve gönüllülük ilkelerine uygun biçimde yürütülmüştür.

### 1.5. Verilerin Analizi

Veri çözümlemesinde SPSS 27.0 paket yazılımı kullanılmış; tanımlayıcı analizlerde frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Yapılan normallik testi sonuçlarına göre

verilerin normal dağılım gösterip göstermediklerini incelemek için çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş ve verilerin maddi kaygı ölçeği için çarpıklık değeri 0.83, basıklık değeri -1,39; gelecek kaygısı için çarpıklık değeri -0.39, basıklık değeri 0.05; olarak hesaplanmıştır. Tabachnick ve Fidell'e (2015) göre çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1.5 ile +1.5 arasında olması verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılmaktadır. Elde edilen bulgular verilerin normal dağılım gösterdiğini ve parametrik testlere uygun olduğunu göstermektedir. Buna göre iki bağımsız grup arasındaki farklılıkların incelenmesinde bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla bağımsız grubun ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Ayrıca temel ilişkilerin saptanmasında Pearson korelasyon katsayısı uygulanmıştır. Tüm istatistiksel değerlendirmeler %95 güven düzeyi ve 0,05 hata payı ile yapılmıştır.

## 1.6. Etik Yön

Çalışmanın etik boyutu kapsamında, Munzur Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 27 Şubat 2025 tarih ve 2025/02-15 sayılı karar ile onay alınmış; araştırmaya katılan tüm bireylerden bireysel katılım onamları alınmıştır.

## 2. BULGULAR

Araştırmaya katılan depremzede öğrencilere ait demografik ve sosyoekonomik özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik ve Sosyoekonomik Dağılımlar

| Değişkenler                  | Kategoriler      | Sayı (n) | Yüzde (%) |
|------------------------------|------------------|----------|-----------|
| Cinsiyet                     | Erkek            | 133      | 35,7      |
|                              | Kadın            | 240      | 64,3      |
| Yaş                          | 18-21            | 223      | 59,8      |
|                              | 22-25            | 115      | 30,8      |
|                              | 26 ve Üzeri      | 35       | 9,4       |
| Kardeş Sayısı                | 0-2              | 87       | 23,3      |
|                              | 3-4              | 133      | 35,7      |
|                              | 5 Ve Üzeri       | 153      | 41,0      |
| Öğrenim Türü                 | Ön Lisans        | 261      | 70,0      |
|                              | Lisans           | 83       | 22,2      |
|                              | Lisansüstü       | 29       | 7,8       |
| Not Ortalaması               | 2 Altı           | 55       | 14,7      |
|                              | 2-2,5            | 114      | 30,6      |
|                              | 2,6-3            | 124      | 33,2      |
|                              | 3 Ve Üzeri       | 80       | 21,4      |
| Göç Ettiniz mi               | Evet             | 46       | 12,3      |
|                              | Hayır            | 327      | 87,7      |
| Eğitime Devam Edildi mi      | Devam Edildi     | 235      | 63,0      |
|                              | Ara Verildi      | 138      | 37,0      |
| Depremden Sonra Gelir Durumu | Arttı            | 25       | 6,7       |
|                              | Azaldı           | 189      | 50,7      |
|                              | Değişmedi        | 159      | 42,6      |
| Barınma Durumu               | Yurt             | 117      | 31,4      |
|                              | Kiralık Ev       | 70       | 18,8      |
|                              | Kendi Evi        | 153      | 41,0      |
|                              | Akraba-Konteyner | 33       | 8,8       |
| Maddi Kayıp                  | Evet             | 129      | 34,6      |
|                              | Hayır            | 244      | 65,4      |
| Yakın Kaybı                  | Evet             | 95       | 25,5      |
|                              | Hayır            | 278      | 74,5      |
| Psikolojik Destek Alındı Mı  | Alındı           | 45       | 12,1      |
|                              | Hala Alınmıyor   | 37       | 9,9       |
|                              | Alınmadı         | 291      | 78,0      |
| Burs Alınmıyor Mu            | Evet             | 198      | 53,1      |
|                              | Hayır            | 175      | 46,9      |
| Çalışıyor Mu                 | Evet             | 107      | 28,7      |
|                              | Hayır            | 266      | 71,3      |

|                                |       |     |      |
|--------------------------------|-------|-----|------|
| <b>Göç Etmeyi Düşünüyor Mu</b> | Evet  | 105 | 28,2 |
|                                | Hayır | 268 | 71,8 |

Katılımcıların %64,3'ü kadın, %35,7'si erkektir. Yaş dağılımı incelendiğinde, %59,8'i 18–21, %30,8'i 22–25, %9,4'ü 26 yaş ve üzerindedir. Kardeş sayısında %41,0'ı beş ve üzeri, %35,7'si üç–dört, %23,3'ü iki veya daha az kardeşe sahiptir. Öğrenim türü olarak %70,0'ı ön lisans, %22,2'si lisans, %7,8'i lisansüstüdür. Deprem sonrası gelir durumu %50,7'sinde azalmış, %42,6'sında değişmemiş, %6,7'sinde artmıştır. Katılımcıların %12,3'ü göç etmiş, %37,0'ı eğitime ara vermiş, %63,0'ı eğitime devam etmiştir. %41,0'ı kendi evinde, %31,4'ü yurttta, %18,8'i kiralık evde, %8,8'i akraba yanında veya konteynerde yaşamaktadır.

Ayrıca %34,6'sı maddi kayıp, %25,5'i yakın kaybı yaşamış, %12,1'i psikolojik destek almış, %9,9'u hâlen almakta, %78,0'ı hiç destek almamıştır. Katılımcıların %53,1'i burs almakta, %28,7'si çalışmakta ve %28,2'si göç etmeyi düşünmektedir. Bu sonuçlar, öğrencilerin önemli bir kısmının deprem sonrası ekonomik ve psikolojik olarak etkilendiğini göstermektedir (Bkz. Tablo 1).

Araştırmaya katılan depremzede öğrencilerin maddi kaygı düzeyleri, farklı sosyo-demografik değişkenler çerçevesinde Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Maddi Kaygı Düzeylerinin Sosyo-Demografik Faktörler Açısından İncelenmesi

| Değişkenler                      | Kategoriler | n   | X    | Ss.  | F      | p    | Post Hoc |
|----------------------------------|-------------|-----|------|------|--------|------|----------|
| Cinsiyet                         | Erkek       | 133 | 4.08 | 2.01 | 1,734  | ,084 |          |
|                                  | Kadın       | 240 | 3.71 | 2.00 |        |      |          |
| Depremden Sonra Göç Ettiniz mi   | Evet        | 46  | 4.40 | 2.08 | 2.028  | ,043 |          |
|                                  | Hayır       | 327 | 3.76 | 1.99 |        |      |          |
| Depremde Maddi Kayıp Yaşandı mı  | Evet        | 129 | 3.96 | 1.87 | ,864   | ,388 |          |
|                                  | Hayır       | 244 | 3.77 | 2.08 |        |      |          |
| Burs veya Maddi Destek Alıyor mu | Evet        | 198 | 3.85 | 2.00 | .128   | .898 |          |
|                                  | Hayır       | 175 | 3.83 | 2.03 |        |      |          |
| Çalışıyor mu                     | Evet        | 107 | 4.04 | 1.83 | 1.305  | .193 |          |
|                                  | Hayır       | 266 | 3.76 | 2.07 |        |      |          |
| Göç Etmeyi Düşünüyor mu          | Evet        | 105 | 4.58 | 2.03 | 4.562  | ,001 |          |
|                                  | Hayır       | 268 | 3.55 | 1.93 |        |      |          |
| Yaş                              | 18-21       | 223 | 3,63 | 1,97 | 2,956  | ,053 |          |
|                                  | 22-25       | 115 | 4,15 | 2,06 |        |      |          |
|                                  | 26 ve Üzeri | 35  | 4,12 | 1,93 |        |      |          |
| Kardeş Sayısı                    | 0-2         | 87  | 1,90 | 3,54 | 1,258  | ,286 |          |
|                                  | 3-4         | 133 | 1,97 | 3,94 |        |      |          |
|                                  | 5 ve Üzeri  | 153 | 2,09 | 3,93 |        |      |          |
| Öğrenim Türü                     | Ön Lisans   | 261 | 3,88 | 1,94 | ,325   | ,723 |          |
|                                  | Lisans      | 83  | 3,68 | 2,12 |        |      |          |
|                                  | Lisansüstü  | 29  | 3,92 | 2,29 |        |      |          |
| Depremden Sonra Gelir Düzeyi     | Arttı       | 25  | 3,73 | 2,00 | 20,610 | ,001 | 2-3      |
|                                  | Azaldı      | 189 | 4,45 | 1,85 |        |      |          |
|                                  | Değişmedi   | 159 | 3,13 | 1,96 |        |      |          |

Maddi Kaygı Ölçeği sonuçları incelendiğinde, göç etmeyi düşünen öğrencilerin maddi kaygı düzeylerinin ( $\bar{X}=4,58$ ), göç etmeyi düşünmeyen öğrencilerden ( $\bar{X}=3,55$ ) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur ( $t=4.562$ ,  $p=0,001$ ). Varyans analizleri sonucu ortaya çıkan farklılıkların hangi seçeneklerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla Post-Hoc LSD testi yapılmıştır. Buna göre; Depremden sonra gelir düzeyindeki değişim açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiş ( $F=20.610$ ,  $p=0,001$ ), geliri azalan öğrenciler ile ( $\bar{X}=4,45$ ), geliri değişmeyen öğrenciler ( $\bar{X}=3,13$ ) arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Maddi kaygı düzeylerinin özellikle göç etme niyeti, deprem sonrası göç deneyimi ve gelir düzeyindeki azalma değişkenleri açısından anlamlı biçimde farklılaştığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan depremzede öğrencilerin gelecek kaygısı düzeyleri, farklı sosyo-demografik değişkenler çerçevesinde Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Gelecek Kaygısı Düzeylerinin Sosyo-Demografik Faktörler Açısından İncelenmesi

| Değişkenler                        | Kategoriler | n   | X    | Ss.   | t      | p     |          |
|------------------------------------|-------------|-----|------|-------|--------|-------|----------|
| Cinsiyet                           | Erkek       | 133 | 2.76 | .877  | -2.642 | ,009  |          |
|                                    | Kadın       | 240 | 2.99 | .770  |        |       |          |
| Gelecek Korkusu                    | Erkek       | 133 | 2.74 | 1.021 | -3.450 | ,001  |          |
|                                    | Kadın       | 240 | 3.10 | .938  |        |       |          |
| Gelecekten Umutsuzluk              | Erkek       | 133 | 2.82 | 1.044 | 1.004  | .291  |          |
|                                    | Kadın       | 240 | 2.71 | .868  |        |       |          |
| Depremden Sonra Göç Ettiniz mi     | Evet        | 46  | 3.05 | .581  | 1.660  | ,101  |          |
|                                    | Hayır       | 327 | 2.89 | .843  |        |       |          |
| Gelecek Korkusu                    | Evet        | 46  | 3.12 | .785  | 1,315  | , 193 |          |
|                                    | Hayır       | 327 | 2.95 | 1.007 |        |       |          |
| Gelecekten Umutsuzluk              | Evet        | 46  | 2.87 | .897  | ,976   | ,330  |          |
|                                    | Hayır       | 327 | 2.73 | .940  |        |       |          |
| Depremde Maddi Kayıp Yaşandı mı    | Evet        | 129 | 3.05 | .723  | 2.418  | .016  |          |
|                                    | Hayır       | 244 | 2.83 | .853  |        |       |          |
| Gelecek Korkusu                    | Evet        | 129 | 3.10 | .945  | 1.859  | .064  |          |
|                                    | Hayır       | 244 | 2.90 | .997  |        |       |          |
| Gelecekten Umutsuzluk              | Evet        | 129 | 2.91 | .889  | 2.504  | .013  |          |
|                                    | Hayır       | 244 | 2.66 | .948  |        |       |          |
| Burs veya Maddi Destek Alınıyor mu | Evet        | 198 | 2.93 | .819  | .678   | .498  |          |
|                                    | Hayır       | 175 | 2.88 | .814  |        |       |          |
| Gelecek Korkusu                    | Evet        | 198 | 3.00 | .979  | .729   | .466  |          |
|                                    | Hayır       | 175 | 2.93 | .988  |        |       |          |
| Gelecekten Umutsuzluk              | Evet        | 198 | 2.75 | .912  | .138   | .890  |          |
|                                    | Hayır       | 175 | 2.74 | .961  |        |       |          |
| Çalışıyor mu                       | Evet        | 107 | 2.88 | .823  | -.360  | .719  |          |
|                                    | Hayır       | 266 | 2.92 | .814  |        |       |          |
| Gelecek Korkusu                    | Evet        | 107 | 2.91 | 1.008 | -.742  | .459  |          |
|                                    | Hayır       | 266 | 2.99 | .973  |        |       |          |
| Gelecekten Umutsuzluk              | Evet        | 107 | 2.82 | .928  | .894   | .372  |          |
|                                    | Hayır       | 266 | 2.72 | .937  |        |       |          |
| Göç Etmeyi Düşünüyor mu            | Evet        | 105 | 2.99 | .839  | 1.258  | .209  |          |
|                                    | Hayır       | 268 | 2.87 | .806  |        |       |          |
| Gelecek Korkusu                    | Evet        | 105 | 3.09 | 1.016 | 1.429  | .154  |          |
|                                    | Hayır       | 268 | 2.92 | .967  |        |       |          |
| Gelecekten Umutsuzluk              | Evet        | 105 | 2.75 | 1.030 | .051   | .960  |          |
|                                    | Hayır       | 268 | 2.75 | .896  |        |       |          |
| Değişkenler                        | Kategoriler | n   | X    | Ss.   | F      | p     | Post Hoc |
| Yaş                                | 18-21       | 223 | 2,90 | ,854  | ,168   | ,845  |          |
|                                    | 22-25       | 115 | 2,93 | ,774  |        |       |          |
|                                    | 26 ve Üzeri | 35  | 2,84 | ,710  |        |       |          |
| Gelecek Korkusu                    | 18-21       | 223 | 2,98 | 1,002 | ,341   | ,711  |          |
|                                    | 22-25       | 115 | 2,99 | ,972  |        |       |          |
|                                    | 26 ve Üzeri | 35  | 2,84 | ,908  |        |       |          |
| Gelecekten Umutsuzluk              | 18-21       | 223 | 2,71 | ,931  | ,559   | ,572  |          |

|                                    |             |     |      |       |        |      |          |
|------------------------------------|-------------|-----|------|-------|--------|------|----------|
|                                    | 22-25       | 115 | 2,79 | ,970  |        |      |          |
|                                    | 26 ve Üzeri | 35  | 2,86 | ,842  |        |      |          |
| <b>Kardeş Sayısı</b>               | 0-2         | 87  | 2,93 | ,659  |        |      |          |
|                                    | 3-4         | 133 | 3,10 | ,744  | 7,790  | ,001 | 2-3      |
|                                    | 5 ve Üzeri  | 153 | 2,73 | ,915  |        |      |          |
|                                    |             |     |      |       |        |      |          |
| Gelecek Korkusu                    | 0-2         | 87  | 2,95 | ,805  |        |      |          |
|                                    | 3-4         | 133 | 3,25 | ,849  | 10,589 | ,001 | 2-1,3    |
|                                    | 5 ve Üzeri  | 153 | 2,73 | 1,115 |        |      |          |
| Gelecekte Umutsuzluk               | 0-2         | 87  | 2,86 | ,889  |        |      |          |
|                                    | 3-4         | 133 | 2,71 | ,906  | ,819   | ,442 |          |
|                                    | 5 ve Üzeri  | 153 | 2,72 | ,984  |        |      |          |
| <b>Öğrenim Türü</b>                | Ön Lisans   | 261 | 2,97 | ,760  |        |      |          |
|                                    | Lisans      | 83  | 2,78 | ,939  | 2,345  | ,097 |          |
|                                    | Lisansüstü  | 29  | 2,74 | ,887  |        |      |          |
| Gelecek Korkusu                    | Ön Lisans   | 261 | 3,03 | ,933  |        |      |          |
|                                    | Lisans      | 83  | 2,83 | 1,056 | 1,562  | ,211 |          |
|                                    | Lisansüstü  | 29  | 2,85 | 1,171 |        |      |          |
| Gelecekte Umutsuzluk               | Ön Lisans   | 261 | 2,81 | ,881  |        |      |          |
|                                    | Lisans      | 83  | 2,66 | 1,037 | 2,382  | ,094 |          |
|                                    | Lisansüstü  | 29  | 2,46 | 1,050 |        |      |          |
| <b>Deprem Sonrası Gelir Düzeyi</b> | Arttı       | 25  | 3,08 | ,595  |        |      |          |
|                                    | Azaldı      | 189 | 3,06 | ,768  | 9,878  | ,001 | 1-3, 2-3 |
|                                    | Değişmedi   | 159 | 2,69 | ,856  |        |      |          |
| Gelecek Korkusu                    | Arttı       | 25  | 3,29 | ,783  |        |      |          |
|                                    | Azaldı      | 189 | 3,12 | ,971  | 8,437  | ,001 | 1-3, 2-3 |
|                                    | Değişmedi   | 159 | 2,74 | ,980  |        |      |          |
| Gelecekte Umutsuzluk               | Arttı       | 25  | 2,55 | ,936  |        |      |          |
|                                    | Azaldı      | 189 | 2,91 | ,897  | 5,845  | ,003 | 2-3      |
|                                    | Değişmedi   | 159 | 2,59 | ,950  |        |      |          |

Gelecek Kaygısı Ölçeği bulgularında cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık görülmüş, kadın öğrencilerin gelecek kaygı düzeylerinin ( $\bar{X}=2,99$ ) erkek öğrencilerden ( $\bar{X}=2,76$ ) anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur ( $t=-2,642$ ,  $p=0,009$ ). Benzer şekilde gelecek korkusu alt boyutunda da kadın öğrencilerin gelecek kaygı düzeylerinin ( $\bar{X}=3,10$ ) erkek öğrencilerden ( $\bar{X}=2,74$ ) anlamlı şekilde daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Depremde maddi kayıp yaşayan kişilerin gelecek kaygısı düzeyleri ( $\bar{X}=3,05$ ), maddi kayıp yaşamamış olan kişilere göre ( $\bar{X}=2,83$ ) anlamlı şekilde farklı olacak ( $t=2,418$ ,  $p=0,016$ ) şekilde fazladır. Yine bu kişilerin gelecekte umutsuzluk alt boyutunda aralarında anlamlı derecede fark bulunmaktadır ( $t=-2,504$ ,  $p=0,013$ ). Buna göre maddi kayıp yaşayan kişiler ( $\bar{X}=2,91$ ), maddi kayıp yaşamayan kişilere göre ( $\bar{X}=2,66$ ) geleceğe daha umutsuz yaklaşmaktadır. Kardeş sayısı açısından da anlamlı farklılık tespit edilmiş ( $F=7,790$ ,  $p=0,001$ ), Post-Hoc analizlerine göre 3-4 kardeşe sahip olan kişilerin ( $\bar{X}=3,10$ ) gelecek kaygısı düzeyleri 5 ve üzeri kardeşe sahip olan kişilere ( $\bar{X}=2,73$ ) göre daha fazladır. Benzer şekilde gelecek korkusu alt boyutunda da anlamlı bir fark bulunmakla birlikte ( $F=10,589$ ,  $p=0,001$ ) yine 3-4 kardeşe sahip olan kişilerin ( $\bar{X}=3,25$ ) gelecek kaygısı düzeyleri 0-2 kardeşe sahip olan kişiler ( $\bar{X}=2,95$ ) ile 5 ve üzeri kardeşe sahip olan kişilere ( $\bar{X}=2,73$ ) göre daha fazladır.

Tablo 4. Maddi kaygı ve gelecek kaygısı arasındaki ilişki

| Değişkenler              | n   | 1     | 2     | a     | b |
|--------------------------|-----|-------|-------|-------|---|
| 1. Maddi Kaygı           | 373 | 1     |       |       |   |
| 2. Gelecek Kaygısı       | 373 | ,344* | 1     |       |   |
| 3. Gelecek Korkusu       | 373 | ,352* | ,952* | 1     |   |
| 4. Gelecekten Umutsuzluk | 373 | ,118* | ,542* | ,257* | 1 |

Ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon testine göre korelasyon katsayısı 0-0.25 aralığında ise iki değişken arasında çok zayıf ilişki, 0.26-0.49 aralığında ise zayıf ilişki, 0.50-0.69 aralığında ise orta kuvvette ilişki, 0.70-0.89 aralığında ise yüksek ilişki ve 0.90-1.00 aralığında ise çok yüksek ilişki bulunmaktadır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014). Buna göre maddi kaygı ve gelecek kaygısı arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r=0,344$ ,  $p<0,01$ ). Ayrıca maddi kaygı ile gelecek korkusu alt boyutu arasında benzer şekilde zayıf ( $r=0,352$ ,  $p<0,01$ ), gelecekte umutsuzluk alt boyutu ile çok zayıf ( $r=0,118$ ,  $p<0,01$ ) düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin maddi kaygı düzeyleri arttıkça gelecek kaygısı, gelecek korkusu ve gelecekte umutsuzluk düzeylerinin de arttığını göstermektedir.

### 3. TARTIŞMA

Bu çalışma, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerden sonra depremzede üniversite öğrencilerinin maddi kaygı ve gelecek kaygısı düzeylerini inceleyerek, afetlerin öğrenciler üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu afet sonrası yaşanan süreç ile ilgili yeteri kadar çalışmanın eksikliği, bu konuda uluslararası literatürdeki sınırlı sayıda çalışma ve gerekse ülkemizin yüksek deprem riski göz önüne alındığında, bu araştırma üniversite öğrencilerinin afet sonrası yaşadıkları zorlukları bütüncül biçimde ele alması bakımından önem taşımaktadır. Bulgular, öğrencilerin demografik ve sosyoekonomik profilleriyle birlikte, deprem sonrası yaşam koşullarında meydana gelen değişimlerin gelecek planlamaları ve akademik süreklilikleri üzerindeki yansımalarını değerlendirme olanağı sağlamaktadır. Bu bağlamda, elde edilen veriler, hem afet sonrasında toplumsal müdahale politikalarının geliştirilmesi hem de üniversite öğrencilerine yönelik psiko-sosyal ve ekonomik destek programlarının tasarlanması açısından anlamlı ipuçları sunmaktadır.

Bulgular, depremzede öğrencilerin önemli bir kısmının hem maddi açıdan hem de eğitim hayatlarında ciddi etkiler yaşadığını göstermektedir. Deprem sonrası gelir azalması oranının %50'nin üzerinde olması, bu öğrencilerin geleceğe yönelik ekonomik belirsizliklerini artıracak önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir. Geliri azalan öğrencilerin maddi kaygı düzeylerinin anlamlı biçimde en yüksek çıkması, ekonomik stresin psikolojik boyutunu açığa çıkarmaktadır. Bu durum, öğrencilerin şahsi ihtiyaçlar, eğitim masrafları ve ailelerinin ekonomik durumu gibi konularda yoğun stres altında olduklarını göstermektedir. Literatürde de gelir kaybı gibi ekonomik sorunların ruh sağlığını etkilediği ve anksiyete riskini artırdığı ortaya konmuştur (Thomson vd., 2022; Wahlbeck vd., 2017). Ayrıca, depremden sonra göç eden öğrencilerin maddi kaygılarının göç etmeyenlere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, göç etmeyi düşünen öğrenciler de yüksek maddi kaygı yaşamaktadır. Bu bulgular, güvenli yaşam alanı arayışının maddi endişelerle iç içe geçtiğini ve öğrencilerin mevcut yaşam koşullarından duydukları memnuniyetsizliği yansıtmaktadır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi (1943) bağlamında düşünüldüğünde, temel güvenlik ihtiyacının karşılanamaması bireylerin üst düzey hedeflerine odaklanmalarını güçleştirmektedir.

Gelecek kaygısı bulguları incelendiğinde, cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık saptanmıştır. Kadın öğrencilerin gelecek kaygı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek çıkması, kadınların toplumsal roller, ekonomik kırılganlıklar ve duygusal hassasiyetler nedeniyle daha fazla belirsizlik yaşadıklarını düşündürmektedir. Literatürde de benzer şekilde kadınların gelecek kaygısının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu rapor edilmiştir (Szota vd., 2024). Ayrıca, kardeş sayısı değişkeni gelecek kaygısı açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Kardeşi az olan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha düşük, özellikle 3-4 kardeşi olan öğrencilerde gelecek korkusunun en yüksek düzeyde olması dikkat çekicidir. Bu durum, çok çocuklu ailelerde ekonomik yükün artması ve bireylere düşen sorumlulukların fazlalaşmasıyla açıklanabilir (Chen, 2020). Depremde maddi kayıp yaşayan

öğrencilerin gelecek kaygısı düzeylerinin daha yüksek bulunması, afetin yalnızca anlık değil, aynı zamanda uzun vadeli ekonomik ve psikolojik etkiler yarattığını göstermektedir. Gelir düzeyi değişkeninin de gelecek kaygısı üzerinde belirleyici olduğu görülmüştür. Özellikle geliri azalan öğrencilerin gelecek korkusu ve umutsuzluk düzeylerinin, geliri değişmeyenlere göre anlamlı derecede yüksek olması, ekonomik istikrarın öğrencilerin gelecek algısı üzerinde doğrudan etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada maddi kaygı ile gelecek kaygısı arasında pozitif yönlü ancak düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $r=0,234$ ). Bu bulgu, ekonomik güçlüklerin öğrencilerin geleceğe ilişkin belirsizliklerini artırdığını, ancak bu etkinin sınırlı düzeyde kaldığını göstermektedir. Bu durum, depremin üzerinden zaman geçmesiyle birlikte öğrencilerin psikolojik dayanıklılık geliştirmiş olabileceğini düşündürmektedir. Afet sonrası bireyler, belirli bir süre sonra ekonomik sıkıntılara rağmen yeniden uyum sağlama ve geleceğe umutla bakma eğilimi gösterebilmektedir (Bonanno vd., 2010; Masten & Narayan, 2012). Ayrıca, sosyal destek mekanizmaları (aile, arkadaş çevresi, burslar, STK ve kamu destekleri gibi) maddi kaygının gelecek algısı üzerindeki etkisini azaltan önemli koruyucu faktörlerdir (Şahin ve Buzlu, 2017; Çevik Akyıl vd., 2018). Bunun yanında, bireysel farklılıklar, özellikle öz denetim ve başa çıkma becerileri, ekonomik koşulların psikolojik etkilerini sınırlandırabilmektedir. Kaya ve Bayram'ın (2024) bulguları da bu sonucu desteklemekte; ekonomik koşulların, gelecek kaygısını tek başına açıklamakta yetersiz kaldığını ve psikososyal etmenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla, öğrencilerin gelecek kaygısının yalnızca maddi faktörlerden değil, aynı zamanda duygusal dayanıklılık, sosyal destek ve yaşam doyumu gibi çok boyutlu değişkenlerden etkilendiği söylenebilir (Şanlı Kula ve Saraç, 2016). Bu sonuç, afet sonrası müdahale programlarının ekonomik yardımların ötesine geçerek psikososyal destek ve gelecek planlamasına yönelik danışmanlık hizmetlerini de içermesi gerektiğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, araştırmanın örneklemini gönüllü katılıma dayalı olduğundan belirli bir örnekleme yanlılığı riski taşımaktadır. Dolayısıyla, bulguların genellenmesinde bu sınırlılığın dikkate alınması gerekmektedir.

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, deprem gibi doğal afetlerin ortaya çıkardığı maddi ve sosyal sorunlar, özellikle geleceğini şekillendirme aşamasındaki üniversite öğrencileri gibi kırılgan grupların hem maddi hem de gelecek kaygılarını artırmaktadır. Bulgular, bu durumun daha çok kalabalık ailelerde ve kadın öğrencilerde belirgin şekilde ortaya çıktığını göstermektedir. Depremin yol açtığı ekonomik belirsizlikler ve akademik sürekliliğe yönelik tehditler, öğrencileri göç gibi farklı arayışlara yöneltebilmekte; özellikle yurtdışına yönelik göçler, ülkemiz açısından genç ve nitelikli insan kaynağının kaybı riskini beraberinde getirmektedir.

Bu sonuçlar, afet sonrası destek politikalarının yalnızca ekonomik yardımlarla sınırlı kalmaması gerektiğini ortaya koymaktadır. Üniversitelerde afet sonrası öğrenci destek birimlerinin kurulması, rehberlik ve psikolojik danışma merkezlerinin afet dayanıklılığına odaklanacak şekilde güçlendirilmesi ve maddi destek programlarının özellikle gelir kaybı yaşayan öğrencileri hedef alacak biçimde yeniden yapılandırılması önerilmektedir.

Erken dönemde sunulacak psikososyal destek programları, kaygı düzeylerini azaltarak dış göç eğilimini düşürebilir. Afet öncesi hazırlık süreçlerinde öğrenci odaklı afet farkındalığı ve dayanıklılık eğitimlerinin yaygınlaştırılması da bireysel ve kurumsal iyileşme kapasitesini artıracaktır.

Gelecek araştırmaların, yalnızca depremlerle sınırlı kalmayıp sel, yangın veya pandemi gibi farklı afet türlerinde üniversite öğrencilerinin kaygı, umut ve dayanıklılık düzeylerini karşılaştırmalı olarak ele almaları önerilmektedir. Ayrıca, psikososyal destek programlarına katılımın veya devlet bursu almanın kaygı düzeylerine etkisini inceleyen deneysel veya boylamsal tasarımların yapılması, afet sonrası müdahale stratejilerinin etkililiği hakkında daha somut veriler sağlayacaktır.

## YAZAR KATKILARI

Fikir/Kavram: Yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Tasarım: Yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Veri Toplama/İşleme: Yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Makale Yazımı: Yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Kaynaklar: Yazarlar eşit katkıda bulunmuştur.

## FINANSAL KAYNAK

Bu çalışma sırasında herhangi bir finansal destek kullanılmamıştır.

## ÇIKAR ÇATIŞMASI

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

## TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın oluşturulma sürecinde gönüllü olarak araştırmaya katılıp bizlere destekte bulunan tüm öğrencilere teşekkür ederiz.

## ETİK BEYAN

Çalışmanın etik boyutu kapsamında, Munzur Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 27 Şubat 2025 tarih ve 2025/02-15 sayılı karar ile onay alınmış; araştırmaya katılan tüm bireylerden bireysel katılım onamları alınmıştır.

## KAYNAKÇA

- AFAD. (2018). *Türkiye deprem tehlike haritası*. <https://www.afad.gov.tr/turkiye-deprem-tehlike-haritasi>
- Akbulut, Ö. (2021). Çok değişkenli ve farklı ölçekli araştırmalarda örneklem büyüklüğünün tespiti. *Journal of Animal Science and Production*, 4(2), 199–215. <https://doi.org/10.51970/jasp.946399>
- Akipek, A. (2023). Depremzede lise öğrencilerinin gelecek kaygısı. *SSD Journal*, 8(38), 100–110.
- Archuleta, K. L., Dale, A. K., & Spann, S. M. (2013). College students and financial distress: Exploring debt, financial satisfaction, and financial anxiety. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 24(2), 50–62.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469–480.
- Ayvaz, A., & Şahin, E. S. (2024). Maddi Kaygı Ölçeğinin (MKÖ) Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(2), 738–749. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.1424009>
- Bikçe, M. (2017). Türkiye'deki depremlerde alınan ve alınabilecek önlemler. *Uluslararası Mühendislik Araştırma ve Geliştirme Dergisi*, 9(2), 24–31.
- Bobbitt-Zeher, D., Downey, D. B., & Merry, J. (2016). Number of siblings during childhood and the likelihood of divorce in adulthood. *Journal of Family Issues*, 37(15), 2075–2094. <https://doi.org/10.1177/0192513X14560641>
- Bonanno, G. A., Brewin, C. R., Kaniasty, K., & Greca, A. M. L. (2010). Weighing the costs of disaster: Consequences, risks, and resilience in individuals, families, and communities. *Psychological science in the public interest*, 11(1), 1-49.
- Breen, K., Montes, M., Wu, H., & Lai, B. S. (2023). College students and environmental disasters: A review of the literature. *Social Sciences*, 13(1), 8.
- Buttrick, N., Heintzelman, S., & Oishi, S. (2017). Inequality and well-being. *Current Opinion in Psychology*, 18, 15–20. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.07.016>
- Chen, S. (2020). Parental investment after the birth of a sibling: The effect of family size in low-fertility China. *Demography*, 57(6), 2085–2111.
- Cihangir Çankaya, Z. (2009). Özerklik Desteği, Temel Psikolojik İhtiyaçların Doyumu ve Öznel İyi Olma: Öz-Belirleme Kuramı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* (4-31), 23-31.
- Çamaş, T., & Turan, M. (2023). Afet yönetiminde yeni bir model: Türkiye Ulusal Risk Kalkanı Modeli. *Çevre Şehir İklim Dergisi*, 2(4), 238–261.
- Çevik Akyıl, R., Adıbelli, D., Erdem, N., Kirağ, N., Aktaş, B., & Karadakovan, A. (2018). Huzurevinde ve evde kalan yaşlılarda yalnızlık ve algılanan sosyal destek ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 21(1), 33-41.

- Davis, T. E., Grills-Taquechel, A. E., & Ollendick, T. H. (2010). The psychological impact from Hurricane Katrina: Effects of displacement and trauma exposure on university students. *Behavior Therapy*, 41(3), 340–349.
- Downey, D. B. (1995). When bigger is not better: Family size, parental resources, and children's educational performance. *American Sociological Review*, 60(5), 746–761.
- Ertuş, H., & Atalay, H. N. (2023). Uluslararası üniversite öğrencilerinin doğal afetlere ilişkin endişeleri: Nitel bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 52, 321–335.
- Geylani, M., & Çiriş Yıldız, C. (2022). “Üniversite öğrencilerinde gelecek kaygısı ölçeği”nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 10(1), 284–300. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.1011330>
- Gözüm, S., Yurcu, G., Ilgaz, A., & Aybar, D. (2024). A serial mediation model of the brain drain perceptions among health and tourism students. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 32, 150–158. <https://doi.org/10.5152/FNJN.2024.23272>
- Hoeppe, P. (2016). Trends in weather related disasters—Consequences for insurers and society. *Weather and Climate Extremes*, 11, 70–79.
- İçişleri Bakanlığı. (2024). *Türkiye'nin birlik ve dayanışma gücü depremle sınıandı, asrın felaketi asrın dayanışmasına dönüştü!*. <https://www.icisleri.gov.tr/turkiyenin-birlik-ve-dayanisma-gucu-depremle-sinandi-asrin-felaketi-asrin-dayanismasına-donustu8>
- Kaya, M., & Bayram, S. (2024). Determining the impact of earthquakes on university students' hope and anxiety levels. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 110, 104637. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2024.104637>
- Köse Tosunöz, İ., & Nazik, E. (2022). Career future perceptions and attitudes towards migration of nursing students: A cross-sectional multicenter study. *Nurse Education in Practice*, 63, 103413. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2022.103413>
- Kula, K. Ş., & Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı/The future anxiety of the university students. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 227–242.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
- Masten, A. S., & Narayan, A. J. (2012). Child development in the context of disaster, war, and terrorism: Pathways of risk and resilience. *Annual review of psychology*, 63(1), 227–257.
- Munzur Üniversitesi. (2025). *Munzur Üniversitesi 2025–2029 stratejik planı*. [https://www.munzur.edu.tr/birimler/idari/sgd/Pages/file/Stratejik\\_Plan\\_2025\\_2029.pdf](https://www.munzur.edu.tr/birimler/idari/sgd/Pages/file/Stratejik_Plan_2025_2029.pdf)
- Norris, F. H., Friedman, M. J., Watson, P. J., Byrne, C. M., Diaz, E., & Kaniasty, K. (2002). 60,000 disaster victims speak: Part I. An empirical review of the empirical literature, 1981–2001. *Psychiatry*, 65(3), 207–239.
- Okuyama, J., Funakoshi, S., Seto, S., Fukuda, Y., Ito, K., Imamura, F., et al. (2021). Importance of psychological support for disaster-affected adolescents: 10 years after the Great East Japan Earthquake. *Journal of Disaster Research*, 16(6), 914–923. <https://doi.org/10.20965/jdr.2021.p0914>
- Omar, Y., Refaei, A., Al-Qawasmeh, A., Ghazzal, H., & Kalbounieh, H. (2022). Migration intent among Jordanian medical students: A nationwide cross-sectional investigation. *Postgraduate Medical Journal*, 98(1164), 851–858. <https://doi.org/10.1136/postgradmedj-2022-141817>
- Pınar Kahraman Kılbaş, P., & Cevahir, F. (2023). Bilimsel araştırmalarda örneklem seçimi ve güç analizi. *Journal of Biotechnology and Strategic Health Research*, 7(1), 1–8.
- Puerto, C. L., Bellido, C. M., Suarez, O. M., Alfaro, M., & Jimenez, M. A. (2021, July). Championing Hispanic student success following natural disasters in Puerto Rico. In *ASEE Virtual Annual Conference Content Access*.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55(1), 68.
- Shields-Zeeman, L., & Smit, F. (2022). The impact of income on mental health. *The Lancet Public Health*, 7(6), e486–e487. [https://doi.org/10.1016/s2468-2667\(22\)00094-9](https://doi.org/10.1016/s2468-2667(22)00094-9)
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). *2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu*. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaras-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf>

- Szota, M., Rogowska, A., Kwaśnicka, A., & Chilicka-Hebel, K. (2024). The indirect effect of future anxiety on the relationship between self-efficacy and depression in a convenience sample of adults: Revisiting social cognitive theory. *Journal of Clinical Medicine*, 13(16), 4897. <https://doi.org/10.3390/jcm13164897>
- Şahin, G., & Buzlu, S. (2017). Hemşirelik öğrencilerinde psikolojik sağlamlığın öz yeterlik sosyal destek ve etkili baş etme ile ilişkisinde algılanan stresin aracı rolü. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 20(2).
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). Using multivariate statistics. (sixthed). Allyn & Bacon/Pearson Education. 6. Basımdan Çeviri: Mustafa Baloğlu, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Tay, L., & Diener, E. (2011). Needs and subjective well-being around the world. *Journal of personality and social psychology*, 101(2), 354.
- Thomson, R. M., Igelström, E., Purba, A. K., Shimonovich, M., Thomson, H., McCartney, G., et al. (2022). How do income changes impact on mental health and wellbeing for working-age adults? A systematic review and meta-analysis. *The Lancet Public Health*, 7(6), e515–e528.
- Wahlbeck, K., Cresswell-Smith, J., Haaramo, P., Lavonius, M., Lehti, V., Mannila, S., et al. (2017). Interventions to mitigate the effects of poverty and inequality on mental health. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 52(5), 505–514. <https://doi.org/10.1007/s00127-017-1370-4>
- Wang, J. (2024). Impact of natural disasters on student enrollment in higher education programs: A systematic review. *Heliyon*, 10(6), e29847.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2014). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri (4. Baskı). Detay Yayıncılık, Ankara.